

Коли підмет занадто довгий, задля того аби зберегти принцип *end weight**/*尾重原则*, властивий англомовній традиції, у перекладі часто застосовують формальний підмет на початку речення, виносячи реальний підмет вкінець [3, с. 145]

Отже, через приналежність до різних мовних родин, китайська та англійська мова мають ряд відмінностей, що виражаються не лише на мовних рівнях, але й у традиційно сформованому способі вираження думки. Через це, процес перекладу має враховувати всі аспекти та використовувати всі можливі перекладацькі трансформації для досягнення автентичності перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. 陈宏薇.新实用汉译英教程[M].武汉：湖北教育出版社，1996
2. 卢红梅. 大学英汉，汉英翻译教程 / 卢红梅. – 北京: 科学出版社, 2006.
3. 许建平. 大学英语实用翻译 / 许建平. – 北京: 中国人民大学出版社, 2005.

Струк І. В.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та перекладу

Гнатів О. В.

студентка кафедри англійської філології та перекладу

*Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна*

ВІДТВОРЕННЯ ФАХОВОГО СЕРЕДОВИЩА РОМАНУ А. ГЕЙЛІ «АЕРОПОРТ» У ПЕРЕКЛАДІ

Мова в прозовому чи поетичному творі визначає спосіб побудови системи художніх образів та їх характерні особливості в уяві читача. Тобто першочергова її функція – не комунікативна, а образотворча. Щоб досягти останньої, митці слова застосовують не лише традиційні стилістичні фігури в тому числі і зображувальні мовні засоби (тропи) в художньому тексті, які додають йому емоційності та образності, серед яких – терміни, що використовуються для позначення поняттєвого апарату наукової і технічної сфер життя людей. Думки науковців (див. В. Виноградов, І. Грицай, О. Панаєва) сходяться на тому, що художній стиль є поліфункціональним за своєю природою, адже типова його риса – наявність компонентів розмовно-побутового, наукового та навіть офіційно-ділового мовних стилів, використання яких залежить від майстерності та естетичного смаку автора [1, с. 3].

У канві художнього тексту терміни позбуваються властивої нейтральності і натомість набувають емоційно-експресивних ознак, які слугують для створення неповторного художнього образу та яскравості передачі ідеї автора [3, с. 13], що власне ускладнює процес їх перекладу, а, отже, становлять певний інтерес в рамках нашого дослідження.

Ю. В. Жаманова наголошує на тому, що при перекладі лексики фахового спрямування – термінологічних одиниць та професіоналізмів – не варто спотворювати чи змінювати їх значення задля збереження емоційно-експресивних ознак. Крім того, авіаційна термінологія з плином часу зазнає значних оновлень, тому варто бути дуже обережним у виборі правильного відповідника [2, с. 57]. Звідси постає питання, на яке ми прагнемо відшукати відповідь, чи зумів перекладач послуговуючись арсеналом перекладацьких прийомів та способів адекватно відтворити фахове середовище роману «Аеропорт»?

Розглянемо цитати з роману: «*These were in a holding area, which pilots called the penalty box, and would move in as gate positions became vacant*» [7]. – «Вони перебували в зоні очікування, яку пілоти називали штрафмайданчиком, звідки вийдуть тільки-но з'явиться вільне місце на стоянках біля телетранів» [6, с. 55]. У перекладі спостерігаємо: перехід однієї частини мови в іншу – букв. *holding area* – очікуюча зона – натомість зона очікування – прикметник перейшов у іменник; конкретизації терміну *gate positions* (букв. *позиції біля виходів на посадку*) до *стоянки біля телетранів*: помічаємо звуження значення обох компонентів: *gate* (букв. *вихід*) як *телетран*, який є частиною виходу до летовища та *position* (букв. *позиція*) як *стоянка*, що цілком відповідає контексту і загальному принципу вигляду пасажирського терміналу та перону аеровокзалу; компенсації втрат – *penalty box* (букв. *каральна коробка*) перекладач відтворює як *штраф майданчик* – цей відповідник краще передає смисл закладений в реченні і краще сприймається читачем.

«*Meanwhile, terminal gates, taxiways, and ground holding areas were increasingly crammed with waiting aircraft, many with engines running*» [7]. – «Тим часом перон аеровокзалу, руліжні доріжки, наземні зони чекання, дедалі щільніше наповнювались літаками, що очікували зльоту, деякі вже із заведеними двигунами» [6, с. 8]; «*That particular trouble had begun shortly after dark when an Aereo-Mexican captain, taxiing out for takeoff, mistakenly passed to the right instead of left of a blue taxi light*» [7]. – «Конкретно ця проблема почалася невдовзі після настання темряви, коли командир «Аеро-Мехікан», вирулюючи на злітно-посадкову смугу, помилково проїхав праворуч, замість ліворуч від синіх вогнів, які облямовували руліжну доріжку» [6, с. 16]; «*On the runway and adjoining taxiway, clustered like anxious relatives, were a profusion of trucks and service vehicles*» [7]. – «На злітно-посадковій смузі й руліжній

доріжці, що примикала до неї, ніби знервовані родичі, зібралася сила-силенна вантажівок та машин обслуговування» [6, с. 59]. Проглянувши вище наведені приклади можна зауважити, що термінологічні одиниці *adjoining taxiway* та *taxi light* передано описовим способом перекладу – *руліжна доріжка, що примикала до неї* та *вогни, які облямовували руліжну доріжку*. В результаті реципієнт отримує більш точний зміст поняття, закладений в оригінальному тексті, а описове словосполучення не є надто громіздким і аж ніяк не обтяжує сприйняття, а навпаки допомагає перекладачеві передати думку автора. Словниковими відповідниками перекладено наступні мовні одиниці: *taxiways* та *runway* – *руліжні доріжки, злітно-посадкова смуга*. Підкреслимо, що вище наведені слова-приклади, які за своєю природою тяжіють до авіаційної тематики мають в українській мові прямі відповідники і не вважаються безеквівалентною лексикою.

Хочемо звернути увагу на переклад слів *a holding area* та *ground holding areas*. У першому випадку – це *зона очікування*, в другому – *наземні зони чекання*. Бачимо, що перекладач використовує синонімічні слова для позначення одного і того ж терміну. Власне для пересічного читача художнього твору обидва варіанти є прийнятними, однак для авіаційної галузі характерним є вживання словникового відповідника вище вказаного терміну – *майданчик для очікування*.

Зауважимо, що для відтворення слів *terminal gates* та *takeoff* перекладач використовує спосіб конкретизації та генералізації. У випадку з *takeoff* (букв. *зліт*) звужує значення до слова *злітно-посадкова смуга* та в контексті звучить більш прийнятною для реципієнта. Значення слів *terminal gates* (букв. *виходи на посадку терміналу*) перекладач розширює до поняття *перон аеровокзалу*, частиною якого, фактично, є термінал, де і розташовані виходи на посадку. Звідси, перекладач вдало вдається до розширення та/або звуження значення термінологічної одиниці, аби уникнути спотворення змісту і забезпечити адекватний переклад.

З огляду на аналіз вище наведених прикладів можна дійти висновку, що перекладачеві вдалося досягнути адекватності відтворення фахового середовища професійного роману через використання таких способів та прийомів перекладу, як-от: перехід однієї частини мови в іншу, компенсація втрат, описовий спосіб перекладу, використання словникових відповідників, конкретизація та генералізація. Підкреслимо, що перш за все перекладач орієнтувався на середньостатистичного читача художніх творів, якому не близька авіаційна галузь. Основна мета перекладача – ознайомити читача з фаховим середовищем твору А. Гейлі «Аеропорт», чого йому і вдалося досягти. Якщо ж розглядати переклад роману українською мовою в термінологічному контексті, то є чимало неточностей, які потребують

доопрацювань, зокрема існує необхідність використання словникових відповідників термінологічних одиниць. Оскільки, в художньому тексті термін втрачає свою нейтральність і набуває ознак експресивності, яка є необхідною для кращого засвоєння читачем змісту тексту, перекладач опиняється між двох вогнів: застосувати відповідник терміна і отримати сухий науковий текст чи наблизити термін до читацької аудиторії і отримати яскравий художній текст. Проаналізувавши вибрані приклади, бачимо, що перекладач обирає другий шлях, а відтак перекладацької мети досягнуто.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицай І.С. Функціонування технічних термінів у текстах художнього стилю» [Електронний ресурс] / І.С. Грицай. – Режим доступу: <http://конференция.com.ua/pages/view/178>.
2. Жаманова Ю. В. Профессиональная речь в художественном тексте как объект межъязыковой передачи (на материале лексики кабинного экипажа в романе А. Хейли «Аэропорт» и его русском переводе) / Ю. В. Жаманова // Вісник МГОУ, 2015. – № 2. – С. 56-64.
3. Катиш Т. В. Особливості функціонування термінологічної лексики в мові української фантастики: автореф. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Т. В. Катиш. – Дніпропетровськ, 2005. – 19 с.
4. Посохова А. В. Вербальні засоби творення фахового контексту художнього твору: лінгвокогнітивний і лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі роману А. Хейлі «Airport»): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / А. В. Посохова. – Л.: Львів – Запоріжжя, 2017. – 312 с.
5. Тематичний словник авіаційної термінології (англійська, українська, російська мови); [уклад. О.М. Акмалдінова, Ю.А. Авер'янова, Л.В. Будко]. – К, 2013. – 716 с.
6. Гейлі А. Аеропорт; [пер. з англ. В. Куча]. – Х.: Клуб Сімейного Дозвілля, 2018, – 544 с.
7. Hailey A. Airport [Electronic resource] / A. Hailey. – Access: <https://novel12.com/241269/airport.htm>.